

Pronalaženje plana za borbu protiv trgovine ljudima

Mnogim devojkama, od kojih neke imaju samo 11 godina, i ženama danas se trguje širom Kosova. Kako se boriti protiv trgovine ljudima, bilo je pitanje na koje je oko 300 kvalifikovanih pojedinaca sa čitavog Kosova i Balkana pokušalo da da odgovor na nedavnoj konferenciji.

autor: Hana Kranston

Za prenos ljudi preko granice koriste se uobičajena sredstva

Priča sa konferencije, o trinaestogodišnjakinji koja je kidnapovana ispred svoje škole i neprestano silovana, nije jedna od srećnih. Nakon što je drogirana, silovana, fotografisana gola i bila pod pretnjom čoveka sa čekićem u ruci, bila je suviše uplašena da to kaže svojoj porodici. Šokantno ali, svakako, ne i neobično. Tokom Konferenciji o borbi protiv trgovine ljudima, koja je održana ovog meseca sudije, socijalni radnici, policija, stručnjaci za ljudska

prava, tužioci, službenici vlade i mnogi drugi pojedinci koji rade na borbi protiv trgovine ljudima, aktivno su raspravljali o načinima za sprečavanje ovakih iskustava i mogućnostima za pomoć žrtvama trgovine ljudima u budućnosti.

Ovu konferenciju, koja je održana u Prištini, organizovali su OEBS, privremene institucije samouprave (PISU), UNMIK, Sekretarijat za pravosuđe, Međunarodna organizacija za mig-

racije (MOM), UNICEF i lokalne i međunarodne ne vladine organizacije. Cilj ove konferencije bio je razvoj trenutnih aktivnosti i unapređenje dijaloga i koordinacije između relevantnih grupa, u cilju formiranja preporuka koje se mogu uvrstiti u Akcioni plan za Kosovo, koji vodi Kancelarija premijera. Među učesnicima su bili: im za borbu protiv trgovine ljudima Pakta stabilnosti, OEBS-ova Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), Amnesty International, Europol, Regionalna inicijativa za borbu protiv trgovine ljudima u Jugoistočnoj Evropi i predstavnici međunarodnih i lokalnih NVO.

Sušтина problema

Kosovo je tranzit, određite i izvor trgovine ljudima. Znači, trguje se žrtvama iz inostranstva i sa Kosova, preko Kosova, na Kosovo i sa njega. Sve više i više žena danas biva oteto ili kidnapovano na Kosovu, one se zatim ili šalju na neku

lokaciju u Jugoistočnoj Evropi, ili se njima trguje na samom Kosovu. Prema rečima dr. Helge Konrad, šefa Tima za borbu protiv trgovine ljudima Pakta stabilnosti, od ukupnog broja žrtava kojima je pružena pomoć ove godine, 67% su poreklom su sa Kosova a 32% su starosti od 11 do 14 godina.

Trgovci ljudima računaju na nezaštićene žene i decu na Kosovu, koji pate od siromaštva i nezaposlenosti, koji prevladavaju posebno u seoskim oblas-

tima. Ponude za rad, posebno u inostranstvu, primamljive su za one koji ne mogu prehraniti sebe ili svoju decu, a sve veći broj trgovaca robljem, u cilju obmanjivanja žrtava, koristi žene koje govore lokalni jezik. Zbog toga je važno da se ljudi međusobno paze, posebno u udaljenim selima i malim zajednicama, kako bi se čuvali i širili svest o prevarantima koji nude posao.

nastavak na drugoj strani

Puna sala tokom Kosovske konferencije za borbu protiv trgovine ljudima

OVOBROJU

OEBS želi da mladi preuzmu značajniju ulogu

strana 3

Povratak zahteva stalno požrtvovanje

strana 4

Prihvatite nas bez predrasuda

strana 6

Mediji o trgovini ljudima

strana 7

"Bakice, poljubi nam kućicu"

autor: Olivera Stojanović

Brankica Ugrinović je jedna od 50 povratnika u selo Sredska u prizrenskoj opštini. Tokom naše posete selu Brankicu zatičemo u bašti odakle nam objašnjava koliko je njoj i njenoj porodici povratak važan: "Moji unuci su rođeni ovde, ali sada su u Novom Sadu. Kada sam krenula u Sredsku oni su mi rekli "bakice, poljubi nam kućicu".

Planinsko seoce na obroncima Šare, čiji će izgled i pored siromašne i oštećene infrastrukture svakoga zadiviti, napustili su 1999. godine svi srpski meštani. Nakon nekoliko godina provedenih u prihvatnim centrima širom SCG, ili kod prijatelja i rođaka, nekoliko porodica se ipak odlučilo na povratak.

U Sredsku se prvi vratio Alek-

sandar Softić (81), krajem 2002. On je sada predstavnik sela. Srećemo ga na ulici dok žuri na sastanak. Tom prilikom on je rekao: "Ono što smo zatekli bile su ruševine, ali smo dobili pomoć i sada radimo na obnovi. Za sada je dobro ali se nadam da nam se i mladi vrate"

Sredski povratnici ne skrivaju zadovoljstvo zbog odluke o povratku. U Srbiji su, svakako, uživali veću sigurnost ali "imati više od pedeset godina, svu imovinu staviti u dve torbe i krenuti iz početka, nimalo nije lako," objašnjavaju meštani i dodaju: "Ranije smo imali normalan život a onda smo morali da počnemo, bukvalno od nule, od šerpe, stola, stolica, pegle."

Najstarija povratnica, baka Jefimija, ima 91 godinu i kaže da se, između ostalog, vratila

zbog kuće i kafane koju je nekada posedovala. "Ja vise nemam kud, moj sin sada renovira kucu," rekla je baka Jefimija uz šapat da joj je "mnogo, mnogo bolje u selu iz kog potiče nego na bilo kom drugom mestu."

Dani u selu mogu biti prilično dugi bez nekih aktivnosti, objašnjavaju meštani. Zbog toga su oni posvećeni "sređivanju baste, pripremanju hrane i slatkiša i međusobnim posetama".

Putovanja izvan Sredske su retka, ali ipak moguća. Neki od povratnika su već odlazili iz sela, sretali se sa starim komšijama Albancima, koje su im, kako rekoše, "pozelele dobrodošlicu".

Opšti utisak koji se stiče o selu je da se nešto dešava. Ipak,

u Sredskoj još uvek nema ni škole ni prodavnice, a radovi na maloj ambulanti su u toku. Životni uslovi u selu nisu dovoljni da zadrže povratnike i tokom predstojeće zime, objasnili su meštani dodajući da zima u planini može biti teška, posebno ako se provodi bez struje, vode i tople vode.

Uprkos ovakvim okolnostima, među meštanima postoji nada da tek predstoji masovniji povratak. OEBS, kao i veliki broj drugih međunarodnih organizacija, podržava povratak, naglašavajući da svako ko želi da se vrati ima prava da to i učini ukoliko za to postoje uslovi.

Ono čemu se povratnici, bez sumnje, nadaju, jeste normalizacija stanja do koje će, jednom, verovatno i doći

Helga Konrad,
Tim Pakta za stabilnost, Beč

Korak u borbi protiv trgovine belim robljem

Preduzet je značajan korak u izgradnji okvira u kojima treba organizovati kosovske lokalne i regionalne napore u borbi protiv trgovine ljudima. Kosovska "Konferencija za borbu protiv trgovine ljudima", održana 23. oktobra, čiji je OEBS koorganizator, predstavljala je početni događaj koji je okupio glavne aktere kosovske borbe protiv trgovine ljudima, kako bi kako bi se raspravljalo o elementima održivog plana u ovoj borbi.

Ovo je sada posebno važno pošto moramo krenuti u odlučniju borbu protiv ljudi

koji se bave trgovinom belim robljem i koji širom Kosova i Jugoistočne Evrope nastavljaju da se bave ovim zločinom relativno nekažnjeno. Vlade moraju saradivati sa lokalnim nevladinim organizacijama, kako bi zajedničkim naporima bila obezbeđena nega i bezbednost žrtvama trgovine. Snage koje sprovedu zakon i nevladine organizacije moraju saradivati kako bi se uspostavile efektivne veze komunikacije i saradnje.

Činjenice koje govore o sve većoj trgovini decom i maloletnicima u regionu i na Ko-

sovu, ukazuju da bavljenje ovim temama iziskuje posebnu pažnju i posebne strategije. Povodom toga, sproveden je prvi sastanak kosovskih podgrupa o trgovini decom i veruje se da će vladini koordinatori ozvaničiti taj sastanak.

Posvećenost i energija ljudi koji su organizovali konferenciju i koji su u njoj učestvovali, bila je impresivna. Tim Pakta za stabilnost za borbu protiv trgovine ljudima, pohvalno se izrazio o njihovom radu i optimističan je u vezi sa pozitivnim rezultatima sa Kosova i iz jugoistočne Evrope.

nastavak sa prve strane

Prevenciju bi trebalo početi u kućama:

Opšti problem, koji okružuje trgovinu ljudima na Kosovu, je nedostatak razumevanja i volje da se razgovara o problemu. Ovo vodi ka situaciji da porodica i zajednica izbegavaju žrtve nakon njihovog bekstva i povratka kući, čime im se otežava reintegracija u život i rad. Žene – žrtve trgovine ljudima podnose fizičku i mentalnu torturu, koja često ostavlja dugotrajne psihološke ožiljke. Žrtve trgovine ljudima su robovi i nemaju uticaj na ono što im se događa nakon što su prodate; Kosovo je poznato po najvećoj meri korišćenja prinudnih metoda trgovine ljudima, kao što su otmice, u Jugoistočnoj Evropi.

Ipak, Naime Šerifi, koordinator za borbu protiv trgovine ljudima pri Centru za zaštitu žena i dece kaže da: "nažalost, nivo poštovanja žrtava trgovine ljudima je, u ovom trenutku, nizak". Položaji žrtava uglavnom proizilaze iz očajanja i trebalo bi ih posmatrati kao sveukupni društveni problem, a ne kao posnuće pojedinca.

Prva akcija protiv trgovine ljudima trebala bi početi na domaćem nivou: 30% žrtava na Kosovu dolazi iz problematičnih porodica, očigledno je da prevencija mora početi u domovima: porodica mora biti najveća zaštita koju osoba mora imati. Ne može se poreći da Kosovo ima lošu ekonomiju i da je želja za migracijom velika, ali žene i devojke će verovatno teže napustiti dom i postati žrtve trgovine ljudima, ako imaju stabilan porodični život, uz jednakost i ljubav.

Borba protiv trgovine ljudima:

U cilju sprečavanja trgovine ljudima, tokom konferencije su predstavljeni mnogi načini za stvaranje odbojnog stava prema tome. Habit Hajredini, direk-

tor kancelarje za ljudska prava, jed-nakost i pitanja polova pri kancelariji premijera, pozvao je na aktivniju razmenu informacija sa Unmikovom Jedinicom za istraživanje trgovine ljudima i prostitucije. On je takođe govorio o sprečavanju uzroka trgovine ljudima, kao što je potražnja seksualnih usluga na Kosovu.

Florije Pajaziti, Save the Children Kosovo, govorila je o treningu za decu srednjoškolskog uzrasta i jačanju svesti u ruralnim oblastima, osnovnim ciljnim grupama trgovcima ljudima.

Učesnici su se složili da sva ministarstva, organizacije i NVO moraju bliže saradivati u cilju postizanja sveobuhvatnih i preventivnih rezultata.

Dr. Konrad je naglasila da "nacionalna vlada mora sprovesti efektivne mere za borbu protiv trgovine ljudima. To je njihova odgovornost, a moraju ih podržati ostale grupe." Ona je predložila osnivanje funkcije koordinatora u Vladi Kosova, koji bi radio sa ministarstvima, a ova interministarska radna grupa mora biti otvorena za ostale relevantne organizacije.

Ostale preporuke obuhvataju produženu obuku za policajce, sudije i tužioce, kako bi se ovom pitanju posvetila pažnja koju zaslužuje. Takođe je prihvaćeno da bi žrtvu, nakon što je identifikovana, trebalo, što je pre moguće, predati ne vladinoj organizaciji koja joj može pružiti sklonište, diskreciju, pravne savete i odgovarajući nivo razumevanja.

Mnogi učesnici su naglasili potrebu za povećanim stepenom bezbednosti i zaštite za žrtve.

Sa konferencije se čula preporuka da se zakon o borbi protiv trgovine ljudima (UNMIK Uredba 2001/4) mora strožije primenjivati; ovaj zakon predviđa zatvorsku kaznu u trajanju do 15 godina za one koji koriste seksualne usluge žrtava trgovine ljudima, 20 godina za organizatore trgovine, kao i da

se žrtve ne mogu goniti. Novi krivični sud i zakoni koji će stupiti na snagu sledeće godine trebalo bi takođe da uzmu u razmatranje stardizovanu proceduru za status i zaštitu žrtava, zatvaranje prostorija korišćenih za prostituciju belog roblja i konfiskaciju sredstava.

Trgovina ljudima je ogroman problem za čitavo društvo

Paskal Lupoli, šef MOM na Kosovu, objasnio je osećaj kolektivne odgovornosti kada je rekao da "je trgovina veliki problem za čitavo društvo, ona ne utiče samo na one koji su u nju uvučeni, već je problem svih nas." Korišćenje usluga belog roblja za zadovoljavanje seksualnih potreba može doprineti novcu i moći organizovanih kriminalnih grupa i stvoriti kriminalne mreže trgovine narkoticima i oružjem na Kosovu, što pogoršava i onako nestabilno okruženje. Korišćenje usluga prostitucije pod prisilom

takođe omogućuje prenošenje veneričnih bolesti.

Zahvaljujući ovoj konferenciji Kosovo sada može očekivati stalne i poboljšane mere za borbu protiv trgovine ljudima. Rolf van Uje, zamenik šefa misije Oebsa na Kosovu izjavio je da će ovo pitanje borbe protiv trgovine ljudima biti "prioritetno za ovu organizaciju, što pokazuje, nedavno usvojeni, Oebsov Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima".

Pol Kofi, direktor Sekretarijata za pravosuđe - I stuba Unmika, ukazao je da kada bi se fenomen trgovine ljudima doslovec nazivao "tortura, kidnapovanje i ropstvo", onda bi interes i pažanja publike danas bili veći. Trgovina ljudima je opscena i nepodnošljiva zloupotreba ljudskih prava. Za region koja se nada da jednog dana postane deo Evrope, imperativ je da Kosovo reaguje odmah i da se jednom zauvek obračuna sa trgovinom ljudima.

DETAJL
DEALS
DEAE

Beogradska 5238000Prtština

Tel: (+381-38)500162

Fax: (+381-38)500168

E-mail: press@omik.org

Direktor izdavanja:

Sven Lindholm

Glavni urednik:

Charlotte Granville-Ross

Urednici:

Hasan Sopa (Detaje)

Staviša Mladenović (Detajli)

Grafika i dizajn:

Špend Kada

Saradnici:

Srdjan Antić, Edita Bučaj,

Hana Karston, Kris Sismanik,

Afrose Čitaku, Mustafa Erik,

Arjan Hadžibećiri, Arben Hajredinaj,

Džeme Ibraj, Redžep Krasnići,

Fatime Lepaja, Nderim Pasuli,

Gezim Radža, Halide Sadiku,

Olivera Stojanović, Melvude Salihi,

Mustafa Skenderi Slavica Staletović,

Besnik Tahiri, Armand Tahirsylaj,

Irfan Ukshini, Bernard Vrbtan

OSCE
Mission in Kosovo

Ograničavanje od odgovornosti:

Izraženi stavovi ili objavljen materijal ne izražavaju neophodno politiku, mišljenje ili poziciju misije OEBS na Kosovu.

OEBS apeluje na mlade da preduzmu značajnije uloge u razvoju zajednice

Poznati balkanski (albanski) pisac i esejista Faik Konica, napisao je da su mladi iz ovog dela sveta imali tu nesreću da odrastaju i sazrevaju pre vremena. Ovo je posebno tačno kada su u pitanju deca sa Kosova. Mnoga od njih su morala da stanu na svoje noge i da se ponašaju kao odrasli mnogo ranije nego u drugim zemljama.

Edita Bučaj

Ulaganjem u omladinu, ulažete u promene

Kao najveća demografska grupa, mladi ljudi sa Kosova pokazali su jaku želju za što većim učešćem u stvaranju politike. Na kraju krajeva, mlade generacije su te koje će dati snagu ovom procesu, obezbeđujući vidne rezultate i promene koje će im možda odgovarati. Formiranjem omladinskih skupština, oni se nadaju uspehu. OEBS je istupio u tom pravcu i ponudio pomoć.

U prvoj polovini oktobra, tinejdžeri iz Gnjilana i Lipljana su se okupili kako bi izabrali lidere - predsednika i zamenika predsednika prve multietničke skupštine ove vrste. Sličan projekat biće sproveden i finansiran u problematičnoj Mitrovici.

“Vaše odluke će uticati na promene u vašoj zajednici, prema tome, ovo je važno, kako za vas, tako i za zajednicu koju predstavljate,” rekla je na početku sastanka Edit Kovač, službenica odeljenja za demokratizaciju.

Mladi – učesnici prve multietničke omladinske skupštine

Uloge i pristupi

Prema statutu omladinske skupštine u okviru opštine, te skupštine će biti odgovorne za: obrazovanje, kulturu i sport, ekologiju i zaštitu životne okoline, socijalnu pomoć mladim

ljudima sa posebnim potrebama, kao i za rukovođenje i kontrolu budžeta sa zakonima koji regulišu svaku aktivnost. Pored toga, skupština predviđa formiranje komiteta za svaku od 4 pomenute oblasti.

U susret demokratskim standardima

Pored multietničke komponente, omladinske skupštine nastoje da obezbede jednakost. Demokratski izabrana predsednica omladinske skupštine u

Gnjilanu, Arberësha Rahmani nije izabrana samo zbog toga što je žena. Za nju su podjednako glasali i muškarci i žene. U svom prvom obraćanju u svojstvu predsednice, ona je obećala “da će dati sve od sebe kako bi poboljšala životne uslove za sve ljude u našoj opštini. Hitno je potrebno pozabaviti se problemom životnog okruženja. Sve što udišemo su prašina i dim.”

Njen kolega iz Lipljana obećao je da će se boriti protiv pušenja kao i drugih neprijatnih pojava koji se tiču mladih.

Polaganje zakletve

“Svečano se zaklinjem da ću, kao član skupštine opštine, časno obavljati svoje dužnosti i obaveze, da ću biti nepristrasni i savestni i da ću raditi u skladu sa zakonom kako bih svim ljudima obezbedio/la uslove za miran život,” reči su koje su svi članovi skupštine opštine izgovorili sa uzbuđenjem.

Ovim ranim sastancima preovladavao je entuzijazam posto su tinejdžeri iz različitih zajednica pronašli zajednički jezik, nešto što odraslima ne polazi uvek za rukom.

Razvoj građanskog dijaloga

autor: Besnik Tahiri

Gradanski dijalog pokrenuli su “Udruženje Majka Tereza” (UMT) i “Centar za regionalizam” iz Novog Sada (CR) uz pomoć misije Oebsa na Kosovu i beogradske kancelarije “Fondacija Slobodna Kuća (FOK).” Ideja dijaloga je promocija, podrška i sprovođenje specifičnih projekata čiji su ciljevi: razvoj građanskih komunikacionih kanala, regionalna saradnja, ponovno uspostavljanje poverenja, normalizacija odnosa među zajednicama, kao i međusobna saradnja koja bi vodila pomirenju, koje reflektuje interes građana.

Sa razvojem akcionog plana za Gradanski dijalog za 2004. godinu, počelo se krajem maja, nakon uspešnog sastanka sa omladinskim nevladinim organizacijama sa Kosova i iz Srbije i nakon regionalne konferencije “Izgradnja regionalnih part-nerstava i mreža”, održane juna tekuće godine u Prištini.

Na sastanku održanom u oktobru 2003. godine u Beogradu,

Veće građanskog dijaloga definisalo je buduće planove i nacrt strategije za razvoj aktivnosti tokom 2004. godine, koje bi počivale na aktivnostima i učešću svih iz regiona.

Veće je predložilo različite aktivnosti naglašavajući da će, jednom, kada otpočne zvanični dijalog Prištine i Beograda biti razmotrene nove mogućnosti za učešće građana kako bi se ostvario što veći učinak.

Gradanski dijalog je ponudio, da putem publikacija, lobiranja i javnih događaja u saradnji sa medijima, sprovede javne aktivnosti u cilju naglašavanja uloge nevladinih organizacija i drugih civilnih učesnika u pregovorima između beogradske i prištinske vlade, koji je pod pokroviteljstvom UN.

U dijalogu su, pored članova Veća građanskog dijaloga, učestvovali: direktor Oebsovog odeljenja za demokratizaciju, Friedhelm Frišenšager i direktor FOK u Srbiji, Majkl Starešinić. Frišenšlager je rekao da OEBS ceni nastojanja “Ce-

Sastanak Veća za građanski dijalog

nta za regionalizam” i UMT-a, kao i da je OEBS zainteresovan da, kao partner sa FOK, nastavi da podržava građanski dijalog.

Jedan od članova Veća, dr. Jovan Komić je tom prilikom rekao: “Hajde da otpočinemo sa temama koje nose najmanje kontroverze i da na javno mnje-

nje utičemo organizovanjem susreta pojedinaca sa Kosova i iz Srbije koji bi imali pozitivan

Za održiv povratak potrebna je stalna angažovanost

Uprkos stalnim nastojanjima međunarodne zajednice, uključujući Oebsovu misiju na Kosovu, i naporima samih kosovskih zajednica, povratnici se još uvek suočavaju sa brojnim problemima, počev od privremenih skloništa, hrane, odeće, slobode kretanja, do nezaposlenosti i osnovnih uslova života.

autor: Hasan Sopa

Kuće povratnika čekaju obnovu

Nakon nekoliko pokušaja, 22. marta 2003. godine, ostvaren je prvi i ujedno najbrojniji povratak kosovskih Albanaca u selo Gornje Bitinje u opštini Štrpce. Mnogi od ovih ljudi su, nakon sukoba 1999. godine, živeli kod svojih rođaka ili u kolektivnim centrima.

Život pod otvorenim nebom

Ponedjeljak 13. oktobar je za mnoge ljude bio samo dan kao i svaki drugi, ali za stanovnike Gornje Bitinje bio je veoma značajan. Toga dana je za meštane ovog sela stigao kamion sa neophodnom humanitarnom pomoći.

Mnogi od nas su već zaboravili scene raspodele humanitarne pomoći, koje su, do ne davno bile dnevni događaji. Danas,

svakako, ti događaji nisu više u žiži interesovanja medija, ali za 46 porodica koje su se vratile, ovaj kamion humanitarne pomoći nemačke organizacije "Lachen Helfen", značio je mnogo.

Za nešto manje od jednog sata, sa kamiona je istovareno preko 100 paketa koje je trebalo raspodeliti povratnicima. Kako nam je rekao predstavnik sela Šučri Hamidi, "mi živimo u šatorima, pod otvorenim nebom," i ova pomoć je bila neophodna obzirom na predstojeću zimu.

Meštanin sela srpske nacionalnosti, bio je unajmljen da svojim kamionom transportuje humanitarnu pomoć povratnicima. Službenik odeljenja za demokratizaciju u Oebsovoj kancelariji u Štrpcu, Mark Ka-

lmbah objašnjava: "vozač je u početku oklevao da preveze pomoć, ali, obzirom da je polovina te pomoći, nedelju dana ranije, istim kamionom transportovana i Srbima, na kraju nije bilo teško dobiti njegov pristanak."

Povratak na milost i nemilost

Nema sumnje da su ovi ljudi, kao i sve izbeglice, umorni od beskućništva, ali vratiti se na milost i nemilost sudbini, takode, nije nimalo lak korak. Nastupajuća zima najviše zabrinjava povratnike. "Nama je pomoć preko potrebna. Ako nam obećani građevinski materijal ne stigne uskoro, ne znam šta će biti sa nama", rekao je predstavnik sela.

Nada još uvek postoji

Očekuje se da zajednički projekat Američkog komiteta za izbeglice, opštinske radne grupe odgovorne za koordinaciju projekta i Oebsa, odgovornog za obezbeđivanje sredstava, vrlo brzo bude sproveden.

Šef Oebsove kancelarije u Štrpcu, Horst Deneke, tim povodom nam je rekao: "Sledeće nedelje će ovom selu biti distribuiran deo građevinskog materijala. Ali, kako čitav projekat ne može biti sproveden ove godine, on je podeljen na faze. U prvoj fazi će biti izgrađeno 27 kuća za porodice čija je imovina pretrpele najveći stepen razaranja. Od toga, 24 kuće pripadaju Albancima a 3 Srbima iz Donje Bitinje".

Prema rečima šefa Oebsove kancelarije u Štrpcu, ukupna vrednost projekta procenjuje se na 1,9 miliona evra. Kancelarija za povratak i zajednice je obezbedila pola miliona evra za prvu fazu projekta. UNDP i Danski komitet za izbeglice će takode, finansijski podržati ovaj projekat.

Nisu svi zadovoljni

Naravno, ne može sve da protekne bez problema. Iz razgovoru sa nekima od povratnika, koji su se ranije vratili u Gornju Bitinju, saznali smo da postoje indicije da će Srbi iz Donje Bitinje, na dan pristizanja pomoći, blokirati put. To se isto dešavalo početkom godine kada su povratnici pokušali da se vrate u selo.

Prema rečima Horsta Deneke,

među Srbima iz sela postoji nezadovoljstvo zbog načina raspodele pomoći: "Pokušali smo da im objasnimo da zbog predstojeće zime prioritet imaju oni čije se kuće moraju podići iz temelja, a to su Albanci iz Gornje Bitinje," rekao je Deneke i dodao: "Kada projekat bude u celosti organizovan, Srbi će definitivno dobiti svoj deo". Deneke veruje da će se rešenje biti pronađeno i da će pomoć, u najkraćem mogućem roku, stići do odredišta.

Nema sumnje da povratak nije jednostavan proces. Da bi se ostvario održiv povratak, potrebna je saradnja svih onih koji su posredno ili neposredno uključeni u proces. Svaki član kosovskog društva može da učini nešto da doprinese procesu povratka.

Pomoć dodeljena povratnicima u selo Gornja Bitinja

Druženjem do pobede

Sportski događaji jačaju reintegraciju i pomirenje

Zilha Nurkolari i Kujtim Pačaku

Jedan od ponosnih pobednika prima nagradu

Mnogo je romskih pitanja koja zahtevaju dugoročne intervencije. Neki projekti koje sprovode uglavnom nevladine organizacije, uspešno se nose sa mnogobrojnim problemima Roma, uključujući ovde pomirenje i reintegraciju koje predstavljaju važne primere za budućnost.

Fudbalski turnir Roma, Aškalijski i Egipćana (RAE) predstavljao je sprovedenje uspešne inicijative romske NVO "Inicijativa 6" u saradnji sa Omladinskim forumom Aškalijsko albanske demokratske partije (AADP) koju je podržalo Oebsovo odeljenje za demokratizaciju u Prizrenu kao i opštinsko odeljenje za kulturu i sport.

Jedne nedelje je otvoreni fudbalski stadion u Prizrenu odjekivao od povika fanova kada su timovi zaigrali na terenu. Druženje igrača i navijača je svako mogao da pri-

meti i ono predstavlja uspeh ovog projekta.

"Cilj projekta bio je da tokom jednog sportskog događaja okupi mlade kosovske Albance sa zajednicama RAE," rekao nam je gospodin Osman Ismani, predstavnik "Inicijative 6". Ovaj fudbalski turnir bio je deo akcije okupljanja mladih iz različitih zajednica kako bi se olakšao proces pomirenja.

Dvanaest timova koji su učestvovali u ovom turniru, pokazali su upravo ono sto se od njih očekivalo, druzeći se međusobno, uz uzajamno poštovanje. Od prvog sudijskog zvižduka, pa sve do poslednjeg, bilo je više aplauza nego golova.

U skladu sa očekivanjima, prva tri tima su nagrađena ali je na kraju čitava zajednica pobedila, druzeći se.

Izgradnja potencijala i saradnja

autor: Biserka Ivanović

Mogućnost da se pojedinci sretnu, razmene iskustva i nauče po nešto jedni od drugih, bila je nedavno pružena u sklopu konferencije "Lokalne nevladine organizacije i izgradnja potencijala i saradnje" na Brezovici, tokom koje se susrelo 75 predstavnika srpskih nevladinih organizacija sa Kosova. Pascal Fieschi, Ambasador Oebsa, je prilikom otvaranja konferencije naglasio da "postoji potreba za pragmatičnom saradnjom svih zajednica i međuetničkim angažovanjem, koje će doprijeti stvaranju istinski multi-etničkog Kosova."

Predstavnicima srpskih NVO-a iz svih kosovskih regiona, na ovoj konferenciji su se pridružili predstavnici međunarodne zajednice (OSCE, UNHCR, Savet Evrope, Unmikova kancelarija za povratak i Lekari sveta), kao i predstavnik lokane albanske nevladine organizacije "Savet

za odbranu ljudskih prava i sloboda" (SOLJPS).

Učesnici su iskoristili priliku da razmene svoja mišljenja i stavove o budućim strategijama razvoja različitih sektora rada građanskog društva. Posebno se razgovaralo o budućim koracima koje treba preduzeti kako bi se obezbedila dovoljno dobra unutar sektorska saradnja, bolja razmena informacija, umrežavanje i saradnja unutar zajednica.

Učesnici su pokazali zavidljujući entuzijazam i uključenost u grupne diskusije. Rezultat toga je nastanak velikog broja ideja. Zanimljiva ideja je potekla od strane aktivista kosovskih srpskih nevladinih organizacija koji bi želeli da vide međunarodnu zajednicu otvoreniju za ideje i sugestije koje dolaze sa njihove strane. Bolji protok informacija među sektorima (donatora i NVO-a) takođe je više nego potreban.

Predstavnici srpskih nevladinih organizacija sa Kosova, takođe su naglasili potrebu za boljom organizacijom samog nevladinog sektora u sklopu zajedničkih aktivnosti. Prema njihovom viđenju, ova konferencija je bila veoma važan korak za buduću saradnju sa drugim akterima međunarodne zajednice.

Jedna od preporuka koja se mogla čuti na konferenciji, je potreba da OEBS bude što transparentniji. Aktivisti srpskih NVO-a sa Kosova su, isto tako, zatražili profesionalnog obučavanje od strane eksperata, kao deo izgradnje njihovih potencijala i profesionalnog razvoja. Nedavno je Oebsovo odeljenje za demokratizaciju ažuriralo bazu podataka srpskih nevladinih organizacija na Kosovu i ove informacije će se, zajedno sa rezultatima grupnih diskusija i preporukama i sugestijama sa konferencije, naći na sva 3 jezika

(Engleskom, Albanskom i Srpskom) u brošuri koja će biti distribuirana.

Ambasador Fieschi je učesnicima rekao: "Nevladine organizacije imaju priliku da političarima pokažu kako dijalog unutar zajednica može da postane rutina i od obostrane koristi za sve zajednice". Ambasador

je, takođe, naglasio potrebu da se glas aktivista kosovskih nevladinih organizacija čuje i bude shvaćen. Pozeleo je dobrodošlicu stavovima i idejama koje govore tome u prilog, nadajući se da će međunarodna zajednica povećati podršku koja će podržati dobar rad koji NVO zajednica preduzima.

Razmena iskustava na Konferenciji za izgradnju potencijala i saradnju lokalnih ne vladinih organizacija

Modernizacija medija na Kosovu

autor: Mustafa Erik

"Važno je da se sa ove konferencije vraćamo sa novim idejama" rekao je Keljmen Hapćiu, glavni urednik novinske agencije Kosova-Live, koji je predvodio prvu kosovsku delegaciju koja je učestvovala na međunarodnom konsultativnom sastanku, koji je organizovala Svetska novinska asocijacija (SNA).

Ovaj događaj, "Okrugli sto o rukovodstvu novinskih asocijacija", okupio je predstavnike i drugih zemalja Ju-goistočne Evrope, kao što su Rumunija, Bugarska i Albanija. Cilj je prvenstveno bio da se učesnicima, predstavnicima štampе, omogući razmena iskustava o načinima jačanja njihovih asocijacija zajedničkim delovanjem na njihove vlade. Misija Oebsa na Kosovu je u skladu sa svojim mandatom o podršci stvaranju institucija i razvoju medija na Kosovu, sponzorisa putovanje kosovske delegacije u Prag, gde je održan okrugli sto.

Odeljenje za podršku medijima Oebsovog odeljaka za demokratizaciju, uključeno je u sve napore za konsolidaciju medijske scene, kako bi listovi i elektronski mediji mogli funkcionisati kao pravi predstavnici "sedme sile", kako se u demokratskim društvima nazivaju medijske kuće.

Tokom godina, novinarska obuka bila je karakteristična odlika takvih napora. Odeljenje za obuku, Odeljaka za demokratizaciju, godišnje izvodi između 15 i 20 ovakvih pro-

grama, kako bi se kosovskim novinarima omogućilo da poboljšaju svoja iskustva o istraživanju i pisanju priča i stvaranju TV i radio programa višeg standarda.

Nedavno održana obuka bavila se pitanjem veštine rukovođenja, kako bi se postojećim medijima na Kosovu pomoglo da konsoliduju svoju poziciju postizanjem samoodrživosti na kosovskom, realno, malom tržištu.

Oebsov višestrani program podrške medijima takođe je, kroz različite projekte, usmeren ka etničkim zajednicama na Kosovu, kako bi im se omogućio pristup pravovremenim, tačnim i objektivnim informacijama na njihovom jeziku. Jedan od značajnijih projekata koje je vredno pomenuti u ovoj oblasti je skoro osnivanje mreže 28 srpskih radio stanica raspoređenih širom Kosova. Kako je predviđeno ovim projektom, koji je finansirala Evropska agencija za rekonstrukciju, a implementirao OEBS, svih 28 stanica moći će, pre završetka 2003, da emituje zajedničke vesti i aktuelne programe. Projektom nije zanemarena potreba za kvalitetnim novinarstvom pa je, uz učešće Evropskog centra za emittersko novinarstvo, beogradske institucije kojom rukovodi BBC, radnicima ovih radio stanica pružena sistematska obuka.

Što se tiče regionalne saradnje, Oebsov tim za podršku medijima bio je takođe aktivan od

Novinari u akciji

početka ove godine. Organizovane su mnoge konferencije, sastanci i seminari na kojima su se okupili predstavnici nekoliko zemalja Ju-goistočne Evrope, kako bi doprineli osnivanju profesionalnih odnosa i širenju tolerancije i razumevanja među medijskim kućama u regionu. Jedan od značajnijih dostignuća je konferencija održana u maju, pod okriljem Medijske organizacije za Jugoistočnu Evropu (poznatija kao SEEMO), ogranaka Međunarodnog novinarskog instituta (MNI), koja je okupila direktore i urednike većih medija iz Srbije i sa Kosova.

Misija Oebsa na Kosovu je sponzorisa i organizovala učešće predstavnika kosovskih medija na ovom događaju. Nastavak sastanka održanog u maju biće organizovan u Skoplju, pre kraja ove godine. U kontekstu regionalne medijske saradnje, u toku su ili su izvedeni različiti projekti koji se tiču Roma i ostalih etničkih zajednica i projekti namenjeni obuci novinarki, započinjanju razmene dečijih TV programa. Iako je postignuto puno, mnogo toga tek treba ostvariti. Još puno toga se mora uraditi na zadatku izgradnje institucija

na polju medija, pre nego što se usvoje adekvatne Uredbe za okruženje u kom mediji mogu funkcionisati na odgovarajući način, kao efikasni čuvar javnosti. Dok se Privermeni komesar za medije priprema za transformaciju u Nezavisnu medijsku komisiju, postoji izražena potreba za samoregulatornim telom za štampane medije i kodeksom ponašanja. Skupština Kosova traba da raspravlja i usvoji niz zakonodavnih akata kojima bi se regulisala pitanja autorskih prava, javnih i privatnih elektronskih medija i neka sporna pitanja kao što je kleveta.

Novе uredbe o oporeziavnu medija, uključujući moguće smanjenje Poreza na dodatu vrednost na prodaju novinskih listova i moguće Uredbe kojima bi se regulisalo pitanje kablovskih sistema, nalaze se među temama koje se nalaze na dnevnom redu za raspravu. Obuka starijih novinara biće poverena kosovskim partnerima, tako da će te aktivnosti izvoditi lokalne institucije, dok se akademsko novinarsko obrazovanje mora institucionalizovati adekvatnim nastavnim planom i akademskim osobljem.

Perspektive za postizanje ovih rezultata obećavaju – postoji posvećenost osoblja Oebsa i međunarodne zajednice, a postoji i razumevanje među kosovskim medijima, uz nekoliko izuzetaka, da se ovi ciljevi moraju biti postignuti ako Kosovo postaje deo Evrope, kao što želi.

Jednakost polova počinje

autor: Patrik Hofman

Nešto novo o jednakosti polova

Radionice o pitanjima polova održane su protekle nedelje u opštinama Lipljan i Glogovac. Njihov cilj je bio podizanje nivoa svesti o pravima

žena, u cilju obezbeđivanja podjednake mogućnosti za zapošljavanje i pravične ravnoteže polova u demokratskim institucijama.

Pedesetčetvoro kosovskih Aškalija, Srba i Albanaca prisustvovalo je radionici na kojoj je pružena obuka o pitanjima žena, kao što su rod i pol,

potrebe polova i uključivanje polova u građansko društvo.

Hisni Sefa, Aškalija iz sela Vrelo, opština Lipljan, slušao je o novim pitanjima polova. "Nadam se da će svaki muškarac koji je učestvovao u ovoj radionici početi da primenjuje savete koje smo ovde čuli. Za mene kao muškarca bilo je izuzetno korisno prisustvovati ovoj obuci, a takođe i za aškaljske žene, zato što su naučile kako da u budućnosti štite svoja prava."

Ova obuka sprovedena je u Centru za istraživanje pitanja polova u Prištini. Cilj je bio da se učesnicima, iz tri različite etničke zajednice i dve opštine, omogući da, na drugačiji način, preispitaju i razviju inicijative, poboljšanjem sposobnosti da integrišu svest o polovima u planiranje, politiku, programe i praksu.

Ideja je bila da se učesnicima objasni da je rodovna pristranost istinska smetnja održivom razvoju demokratije. Takođe je detaljnije objašnjena osnovna ideja o pitanju polova i načinu uključivanja rodova u sve suštinske aktivnosti, kao

sredstvo izgradnje održive demokratije. Nastojalo se da se pitanje polova uzme u razmatranje u svim aspektima programskog planiranja i da se odgovarajuća ravnoteža polova postigne na svim instancama donošenja odluka.

Džiste Dabaj, opštinska službenica za pitanja polova u Lipljanu rekla je da "sam broj učesnika tokom oba dana održavanja radionice pokazuje da je ona veoma uspešna i da su zadovoljni sadržajem i organizacijom."

Koleginica gospode Dabaj iz opštine Glogovac je rekla: "Iako sam već prisustvovala radionici o pitanjima polova u mojoj opštini, ipak sam stekla nova znanja koja ću koristiti u budućnosti."

Opšti utisak je da je ova radionica veoma dobro organizovana, a pojedinci su izrazili interes da prisustvuju nekoj sličnoj radionici u bliskoj budućnosti. Na kraju radionice, uručene su diplome učesnicima koji su ponosno izjavili da je jednakost polova počela i da je više niko ne može zaustaviti.

Prihvatite nas bez predrasuda

"Bez obzira gde radite ili živite, da bi pojedinac bio uspešan i napredovao najvažnije je da može da se integriše u društvo i da bude prihvaćen," kaže Gzim Redža, službenik misije Oebsa na Kosovu-

autor: Fatime Ljepaja

Jedan od tri hiljade ljudi sa oštećenim vidom na Kosovu je i visoki, zgodni i inteligentan momak Gzim Redža, iz Đakovice, na jugozapadu Kosova. Gzim je diplomirao Engleski jezik i književnost na Univerzitetu u Prištini i od 1999. radi za OEBS.

Kada je počeo da radi za OEBS, šef kancelarije Oebsa u Đakovici pitao je Gzima šta mu je potrebno kako bi mogao uspešno da obavlja svoj posao. Obzirom da je čitao o elektronskim aparatima znao je kakva oprema postoji, ali nikada pre nije imao priliku da koristi ništa od toga. Uskoro je pokrenuta procedura za nabavku odgovarajuće opreme, i veoma brzo Gzim je obavljao funkciju medija monitora, prvo u kancelariji u Đakovici, a zatim i u sedištu misije.

Kolega, takođe medija monitor, u početku je pomogao Gzimu poslavši mu kopiju specijalnog programa "Job Access with Speech" (JAS). Ovaj program omogućava ljudima sa oštećenim vidom da u potpunosti koriste kompjuter uz korišćenje govornih i audio me-

Gzim Redža, radnik misije OEBS na Kosovu

hanizama. Ovaj sistem pojedincima omogućava da čitaju, pišu i izvode sve operacije koje može isvesti bilo koja druga osoba. Kasnije je OESB nabavio još jedan program pod nazivom "Virtual Graphical Overlay" (VIRGO), koji Gzimu omogućava da čita elektronsku poštu. Uz pomoć ova dva programa i uz pomoć specijalnog trenera iz Beča, on sada bez

poteškoća može obavljati svoje dužnosti.

"Biti slep znači suočavati se sa mnoštvom drugih poteškoća," kaže nam Gzim, "ali ih sada mogu prevazići sa optimizmom." Gzim je član Udruženja slepih i osoba sa oštećenim vidom, a nedavno je izabran za predstavnika ove asocijacije širom Evrope i sveta.

15. oktobar bio je Međunarodni dan osoba sa oštećenim vidom, pa smo Gzima upitali na koji način institucije mogu pomoći osobama sa posebnim potrebama? On nam je rekao: "Svako na Kosovu, uključujući osobe sa posebnim potrebama, zna da, generalno, postoje ograničene mogućnosti ili uslovi da kosovske institucije učine više, pa mi ne možemo očekivati puno. Ali, značilo bi nam kada bi se ostali otarasili predrasuda, zbog toga što predrasude i negativna ponašanja stvaraju dodatne poteškoće, pored samog slepila."

Kao slepa osoba ipak možete posedovati neophodne sposobnosti i kvalitete da se bavite specifičnim poslovima ili poahadate školu, ali zbog predra-

suda mnogima ta šansa nije pružena. Zbog toga bi zamislili ljude da nam purže podjednake mogućnosti, naš moto bi bio "prihvatite nas bez predrasuda."

"Moje lično iskustvo je veoma pozitivno i cenim činjenicu da sam u Oebsu uvek dobrodošao i tretiran pošteno i podjednako. Lično, ne osećam se ni pozitivno ni negativno dis-

kriminisanim, iako mislim da bilo kakva diskriminacija može boleti," kaže Gzim Redža.

Gzim je pokazao kako se ljudi sa posebnim potrebama mogu integrisati u društvo i raditi normalnim potencijalom. Sada je na društvu da pruži više šansi osobama sa oštećenim vidom, da budu uspešni i prosperitetni, što Gzim bez sumnje jest

Gzim Redža na svom radnom mestu

Izveštavanje medija o trgovini ljudima na Kosovu

autor: Arben Hajredinaj

Tokom oktobra je održana ve-
borbi protiv trgovine ljudima,
koju je, između ostalih, oran-
izovalo Oebsovo odeljenje za
podršku i zastupanje žrtava.
Pre ove konferencije u Prištini,
Odeljenje za medijsku obuku
Oebsovog odeska za demokra-
tizaciju organizovalo je polud-
nevni trening o "medijskom iz-
veštavanju o trgovini ljudima"
na Kosovu.

Kao negativan fenomen na Ko-
sovu i u čitavom regionu Ju-
goistočne Evrope, trgovina lju-
dima je neprestano rasla tokom
protekle četiri godine. U po-
četku ljudi su znali malo ili
ništa o ovoj temi. Odgovornost
upoznavanja ljudi sa trgo-
vinom ljudima uglavnom je
na nevladnim i vladinim or-
ganizacijama, koje putem ka-
mpanja za jačanje svesti, kur-
seva obuke, radionice ili se-
minara, okupljaju lokalne i
međunarodne aktiviste kako
bi razgovarali i pokušali da
prevaziđu probleme trgovine
ljudima u regionu Kosova.

Trgovina ljudima se kao veći
problem pojavila onda kada
nisu postojale odgovarajuće

preventivne metode i pre nego
što su formirane jedinice za
istraživanje kriminalnih ak-
tivnosti u cilju pronalazaženja
i hapšenja osoba umešanih u
trgovinu ljudima. Različite or-
ganizacije su sačinile statističke
izveštaje i objavile mape noćnih
klubova, restorana, kafića i
lokala koji su zabranjeni za
lokalno i međunarodno osoblje
zbog njihovog dubioznog sta-
tusa u vezi sa trgovinom lju-
dima. Ipak, veći deo populacije
i dalje ima pristup ovim pro-
storijama. Kao novi fenomen
prostitucija deluje uzbudljivo
za mlade ljude na Kosovu –
koji zaboravljaju da je većina
ovih žena i devojaka dovedena
silom iz drugih zemalja ili kid-
napovana i na samom Kosovu
i prodata.

Za sve ovo vreme kosovski me-
diji – posebno televizija koja
se smatra namoćnijim medijem
na Kosovu – retko su objav-
ljivali priče o žrtvama trgo-
vine ljudima. Oni se uglavnom
oslanjaju na zvanične izjave
različitim organizacija koje se
bore protiv trgovine ljudima.
Zbog toga postoji nedostatak

javnog mnjenja o borbu protiv
trgovine ljudima i kontekstu
u kom se trgovina ljudima
dešava.

Nedavno su crnogorski mediji
objavili da je jedan policajac
uhapso ozloglašenog i najtra-
ženije albanskog kriminalca iz
Makedonije koji je bio umešan
u mrežu organizovanog krimi-
nala, uključujući i trgovinu lju-
dima, ne samo na Balkanu već
i u čitavoj Evropi. Ovo pokazuje
da se uz poštovanje ovog
fenomena može zaista izs-
koreniti i zaustaviti, ukoliko
međunarodna i lokalna policija
radi dovoljno poštrovano u
interesu borbe protiv organi-
zovanog kriminala na Kosovu.

U kontekstu organizovanog
kriminala, izveštaji osecaju da
ne mogu proaktivno izvršavati
svoju dužnost, uprkos činjenici
da žele da izvedu detaljnu
istragu i da su motivisani da
istražuju i izveštavaju javnost
o onome što se događa oko
njih. Uopšte, mora se učini više
na ispitivanju i izveštavanju o
mnogim temama na Kosovu,
a trgovina ljudima je jedna od
važnih na koju se mora usred-
srediti.

Tokom radionice o "izveštava-
nju medija o trgovini lju-
dima" na Kosovu, koja je odr-
žana u sedištu Oebsa, pokazan
je intervju sa žrtvom ove
vrste zločina iz Albanije, koja
je prisiljena na prostituciju u Ital-
iji. Ovaj intervju je jasno poka-
zao da žrtva, koja je nakon 10
godina vraćena u Albaniju, nije
primljena nazad u svoju poro-
dicu ili društvo. Njen život
je uništen, ali joj je pomogla
činjenica da je njen identitet
čuvan u tajnosti, te je mogla
da ispriča ovu priču bez ličnih

Laura Aviles (OSCE), Igbala Redža (Centar za zaštitu žena i dece) i
Linda Karadaku (Glas Amerike) na radionici o izveštavanju o trgovini
ljudima

posledica. Ovaj intervju je pos-
lužio kao dobra lekcija kosovs-
kim medijima i široj javnosti
da je potrebna osećajnost pri-
likom izveštavanja ili razma-
tranja priča o žrtvama trgovine
ljudima. Tek nekoliko ljudi na
kosovu u prilici je da na nešto
više o onome što se događa
unutar i van Kosova u vezi trgo-
vine ljudima. Odgovornost je
medija da ojača njihovu pozic-
iju u vezi ovih problema.

Problemi proizilaze iz ekono-
mskog i obrazovnog sistema
na Kosovu. Pored žrtava trgo-
vine ljudima, mnoge žene
i tinejdžerke širom Kosova
upuštaju se u prostituciju kako
bi preživele. Statistike poka-
zuju da više od 50 odsto popu-
lacije nije zaposleno. Prema
podacima Centra za zaštitu
Žena i dece, mnoge žrtve
završile su samo osnovnu
školu, ili uopšte nemaju ob-
razovanja. U vezi sa trgo-
vinom ljudima svakako postoji
nedostatak razumevanja –
jedna žrtva trgovine ljudima,
koju je intervjuisao predstavnik
ovog centra, rekla je da je

"trgovina ljudima" povezana
sa "trgovinom" uopšte. Nakon
što su kidnapovane i prisiljena
na prostituciju, većina ovih
žrtava na zna šta se događa
oko njih. Š

Kosovski mediji mogu pomoći
preuzimanjem inicijative i pos-
većivanjem više pažnje trgo-
vini ljudima i sličnim pitanjima,
u cilju motivisanja osnovnih
interesa u ovoj oblasti među
medijima i stanovništvom.

Pored toga, definitivno najbolja
preporuka je da zaknoski
mehanizmi, policija i pravosudni
sistem učine sve na
iskorenjivanju trgovine ljudima
na Kosovu, u saradnji i koor-
dinaciji sa ostalim susednim
zemljama koje se suočavaju
sa istim problemima –
trgovinom ljudima, identifi-
kovanjem, pružanjem pomoći
i rehabilitacijom žrtava. Sa
razvojem Kosova i mediji će
takođe morati da budu odgo-
vorniji i svom izveštavanju o
trgovini ljudima i morati da
povećaju broj sličnih tema u
svojim programskim šemama.

Učesnici slušaju preporuke sa Kosovske konferencije za borbu protiv
trgovine ljudima

"Uklanjanje barijera"

autor: Afrore Čitaku

"Bila je to najproduktivnija
studijska poseta do sada. Imali
smo priliku da steknemo
nova znanja o najboljim na-
činima funkcionisanja lokalnih
vlasti", rekao je Skender Zogaj,
predsednik opštine Kosovo
polje, o četvorodnevnoj stud-
ijskoj poseti Norveškoj.

Norvešku su pored Zogaja
posetili Haljim Šemsedini,
predsednik opštine Dragaš,
Radica Janjićević, predsednik
gradske vlade Štrpeca, pred-
stavnici nevladinih organi-
zacija, kao i predstavnici za
medije iz tri kosovske opštine.
Ova poseta organizovana je
u sklopu projekta Oebsovog
odeljenja za demokratizaciju,
"Breaking the wall".

Razmenom iskustava i znanja
sa sličnim institucijama i ud-
ruženjima u Norveškoj, učes-

nici su, tokom ove studijske
posete, imali priliku da se
upoznaju sa različitim na-
činima informisanja građana.
Akcentat je stavljen na komu-
nicaciju između opštine i gra-
dana i transparentnost rada
opštine. Sve ovo organizovano
je sa krajnjim ciljem pobolj-
šavanja opštinskih usluga time
što će se opština učiniti pris-
tupačnijom građanima.

Grupa sa Kosova imala je pri-
liku da se u Oslu sastane sa
Udruženjem lokalnih i region-
alnih vlasti Norveške i da
se bliže upozna sa aktivnim
angažovanjem građana u nor-
veškim lokalnim vladama po-
sebno u opštinama Hamar,
Stangen i Loten. Tom prilikom
dosta se govorilo i o ulozi
kancelarije za informisanje
javnosti, kao i o saradnji svake

opštine sa privatnim sekto-
rom. Osim toga, bilo je reči i
o administrativnim procedur-
ama, predlozima opštinskim
većima i njihovim izvršnim
odborima kao i o saradnji sa
nevladinim sektorom.

"Procesi donošenja odluka u
norveškim lokalnim vladama
veoma su napredni u pore-
denju sa našim", kaže Skender
Zogaj i dodaje "direktan uticaj
građana je veoma velik i što
je još važnije, poštuje se". Svi
učesnici su mnogo naučili.
"Saznali smo dosta o najboljim
načinima upravljanja opštins-
kim budžetom i najviše me
imponirala bliska saradnja
svih političkih partija i njihova
posvećenost radu za dobro
svih građana".

Ovu studijsku posetu orga-
nizovao je Tore Nilsen, šef

ekonomije u opštinskoj vladi
Hamara uz pomoć predse-
dnika opština Hamarstange i
Loten kao i norveškog ministar-
stva inostranih poslova.

Svi učesnici složili su se da je
ovo bila izvanredna prilika da
nauče mnogo korisnih stvari
za dalje upravljanje svojim
opštinama

Grupa sa Kosova u poseti Norveškoj

Živeti zajedno

autor: Nderim Pasulji

Nakon završetka oružanog sukoba na Kosovu, nedostatak komunikacije i nepoverenje među zajednicama bili su glavni problemi na putu ka reintegraciji. Članovi različitih zajednica jedva da su međusobno razgovarali. Nekim značajnijim organizacijama i institucijama bilo je neophodno da iniciraju različite susrete, javne rasprave i okrugle stolove. Jedna od tih serija okruglih stolova o povratku, pod imenom "Da živimo zajedno", sprovedena je u prizrenskom regionu u saradnji sa Oebsom, Unhcom, Međunarodnom Katoličkom komisijom za migracije (MKKM) i Pax Christi forumom (PCF).

Poslednja sednica, osma od ukupno devet, vođena je na talasima Radio Vala 2000 iz Suve Reke. Sednici su prisustvovali predsednici gradskih vlada (PGV) iz Prizrena, Suve reke, Dragaša, Orahovca i Štrpca.

Poslednja sednica bila je uspešna zato što su učesnici bili konkretni i usredsređeni na aktuelne teme. Svi su podržali proces povratka uz predstavljanje osnovnih činjenica o učinku opštinske uprave u vezi povratka. "Stoga nastavljamo sa jačanjem lokalne administracije kako bi građani bili svesni politike lokalne uprave o povratku i procesu reintegracije", rekao je Vasilios Tagios, službenik pri Oebsovom ods-

eku za demokratizaciju u Prizrenu.

Učesnici su se javno dogovorili da proces povratka ne treba da bude ispolitizovan kao i da lokalna uprava treba snažno da podrži i da stvori neophodne uslove za povratak i reintegraciju.

"Nije lako živeti u egzilu ili kao raseljeno lice. Kosovo je demokratsko mesto koje nudi odgovarajuće uslove za povratak. Ali, mi ne možemo ignorisati probleme sa kojima se pojedinci suočavaju," rekao je Rago Gajraku, PGV u Prizrenu.

Svi patimo zbog progona. Ta pojava nije zaobišla ni jednu zajednicu. Posledice su još uvek

sveže i obnova kuća jedan je od suštinskih uslova za povratak.

"Proces povratka kosovskih Albanaca u Štrpce je gotovo završen. Ostalo je još samo nekoliko zahteva koji se tiču obnove kuća raseljenih lica. Zajednice su prihvatile jedna drugu, što je veoma važno," rekla je Spomenka Kosadinović, vršilac dužnosti PGV u Štrpcu.

Nezaposlenost je hronična bolest svih nas. Kada osoba nije u stanju da radi, treba pronaći nešto što će prekinuti monotoni. Postoji mnogo razloga za nezadovoljstvo.

"Povratak nije jednostavan proces, to je maraton ali smo već preuzeli konkretne korake. Zajednice su integrirane

u naše institucije. Imamo konkretne planove za izradu premisa koje treba da omoguće zapošljavanje povratnika i članova zajednice, kazao je Ibrahim Kryeziu, PGV u Orahovcu.

Međusobni razgovori, javne debate, okrugli stolovi i svakodnevna komunikacija, neophodni su za povećanje građanske svesti kako bi se ovi međusobno razumeli kao i da bi razumeli svakodnevne probleme sa kojima se raseljena lica suočavaju.

Uz pomoć lokalnih i centralnih institucija kao i uz podršku međunarodne zajednice, ove poteškoće bi trebalo lako prevazići.

Poboljšanje uslova obrazovanja za Rome, Aškalije i Egipćane

autor: Mevljude Saljihi

Romi, Aškalije i Egipćani (RAE) nalaze se danas u teškoj situaciji, a obrazovanje je jedan od dodatnih razloga za to. Češće ćete decu iz ovih zajednica videti na ulicama nego u školi. Čak i ona deca koja idu u školu, često odustaju. OEBS i Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju (MONT) odlučili su da urade nešto u vezi sa tim.

Slab odziv dece iz ovih zajednica koja idu u školu, rezultat je, ili nedostatka novca ili prevoza, ili se radi o proceni roditelja koji smatraju da obrazovanje nije posebno važno. Ovome treba dodati i diskriminatorni tretman i jezičke probleme sa kojima se suočavaju de-

ca koja, zapravo, idu u školu.

U svojim nastojanjima da olakšaju ovu tešku situaciju, OEBS i MONT su organizovali regionalni okrugli sto kako bi se, razgovorom, počelo sa rešavanjem problema. Ministar obrazovanja Redžep Osmani rekao je na konferenciji za novinare da je njegovu ministarstvo rešeno i ima jaku želju da poboljša uslove obrazovanja triju zajednica.

"Posedujemo informaciju da 1.600 dece iz zajednice RAE sada učestvuje u devetomesečnom programu za nadoknadu propuštene nastave i taj program se sprovodi u 12 opština," rekao je Osmani. "Jedan od identifikovanih prioriteta je

pružanje nastave na maternjem jeziku i da deca uče svoju istoriju i kulturu", dodao je ministar Osmani. OEBS i MONT će formirati radnu grupu koja će nadgledati sprovođenje ovih planova.

Programi za nadoknadu propuštene nastave smatraju se veoma važnim u nastojanjima da se u školama poveća prisutnost dece iz RAE zajednica. "Ako preporuke budu praćene, ovaj program će, tokom sledeće školske godine povećati prisutnost dece iz RAE zajednica za čak 40%," rekao je službenik Oebsovog odeska za demokratizaciju, Gjanfranko Deramo. Nadamo se da nećemo dugo čekati na prve rezultate".

Sven Lindholm, portparol Oebsa, Fridhelm Frišenšlager, direktor Oebsovog Odeska za demokratizaciju i Redžep Osmani, ministar obrazovanja.

Konferencija "Model UN", u Lipljanu

autor: Berat Rešica

Proces glasanja na konferenciji Model UN u Lipljanu

Tema nedavne konferencije "Model UN", koju je organizovao Oebsov odesak za demokratizaciju iz Lipljana, bila je "trgovina ljudima", koja svake godine postaje sve veći problem.

Opšti cilj dvanaestog zasedanja konferencije "Model UN" je da se albanskim, srpskim i aškalijskim srednjoškolicima pruži prilika da učestvuju u multietničkom programu pominjenja. Učesnica Arta Uka je objasnila: "Konferencija Model UN pomaže manjinama da se integrišu u svakodnevni život, da se upoznaju sa drugim ljudima i komuniciraju na drugom jeziku, u ovom slučaju engleskom."

Ovaj program nudi rekreativne i neformalne aktivnosti za izgradnju tolerancije, u pozitivnoj i izazovnoj atmosferi za fizički, mentalni, emocionalni i društveni razvoj mladih ljudi.

"Bio je ovo prvi ovakav program nakon sukoba koji je okupio mlade ljude iz različitih zajednica," rekao nam je Milenko Bilibajkić, još jedan od učesnika. "Razgovarali smo o mnogo različitih tema kao npr. o SIDI, povratku izbeglica, drogi i

narkoticima, novoj privremenoj administraciji u Iraku, konfliktu između Izraela i Palestine i trgovini ljudima," zaključio je on. Najvažnije je da se problemima pristupalo zajednički, bez obzira ko do koga sedi. Svi učesnici su pokušali da sebe stave u položaj drugih ljudi ne bi li na taj način shvatili drugačije perspektive.

Tokom ovog programa učesnicima je savetovano da osnuju sopstvene mreže i mehanizme u cilju održavanja kontakta sa drugim mladim ljudima koji žive u istoj opštini. U svakom slučaju, uspostavljeni su odnosi između zajednica i u ovoj oblasti. Mnogi mladi Srbi i Aškalije sada se osećaju slobodno da svakodnevno odlaze u Omladinski centar u Lipljanu, kako bi učestvovali u aktivnostima. Ovo ranije nije bio slučaj.

OEBS se nada da će i tokom 2004 nastaviti sa ovim programom kako bi konferencija "Model UN" bila sprovedena širom Kosova. Do sada to je bilo važno sredstvo za pominjenje. Planira se i veća usredsređenost na kvalitet rada koja će pratiti profesionalno usavršavanje članova.